

Yttrande angående underlagsrapporter från arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 12 september 2016 erhållit rubricerat ärende för yttrande. Med anledning härav vill SGU framföra följande:

SGU anser att användandet av geologisk information om markförhållanden kan bidra till att öka skogens tillväxt samt för att planera för ett hållbart nyttjande av skogsmarker.

Ett geologiskt perspektiv på *Nationellt skogsprogram för Sverige* är av betydelse för en hållbar tillväxt in om skogsnäringen. Vi anser att underlagsrapporterna generellt saknar ett geologiskt perspektiv. Geologisk information är grundläggande för många frågor som rör skogsvård, till exempel:

- 1) Bergrunden och jordarternas egenskaper samt kemiska sammansättning ger grundläggande förutsättningarna för skogen. Kunskap om jordlagrens egenskaper (t.ex. mineralinnehåll, kornstorlek, pH) och utbredning påverkar skogens tillväxt. SGU har nyligen fått en förfrågan från Skogsstyrelsen om förbättringar av jordartsinformationen från ett skogligt tillväxtperspektiv. Detta finns också som förslag i Skogsstyrelsens rapport om Informationsbehov för god miljöhänsyn¹.
- 2) Avverkning av skog i skred- och erosionskänsliga områden kan förvärra risken och i värsta fall utlösa nya skred eller erosion².
- 3) Grundvattenförekomster är känsliga för spridning av föroreningar. Olyckliga platsval vid lagring av timmer (t.ex. övergivna grustäkter) kan försämra dricksvattnet för närboende p.g.a. läckage av kemikalier.
- 4) Kalhyggen kan påverka dricksvattenkvaliteten (t.ex. brunifiering) genom att ökad vattengenomströmning löser mer humusämnen i vattnet.
- 5) Dikade torvmarker avger betydande mängder växthusgaser och bör därför återställas³. Skog är i många fall planterad på dessa ytor och behöver omvandlas till våtmarker för att minska utsläpp av växthusgaser⁴.

¹ Skogsstyrelsen rapport 5:2015

² Redogörs för i Skogsstyrelsen rapport 8:2016

³ Redogörs för i Jordbruksverket rapport 2014:24

⁴ Redogörs för i Skogsstyrelsen rapport 3:2016

6) Vägar till och från samt i avverkningsområden kräver material (ballast). Dragning av vägar inom avverkningsområdet (skogsvägar) bör planeras utifrån geologisk information om markförhållanden för att minska behovet av material.

Vi har fokuserat på delrapport 2 och 3 ("Virkesproduktion, övriga ekosystemtjänster och naturens gränser" respektive "Främjande av biobaserade produkter och energi, smarta transporter, en skogsindustri i världsklass och ökade export") då de har flest beröringspunkter med SGUs kunskapsområde. Nedan anges befintliga delar av rapporten som saknar geologiskt perspektiv med kommentarer om varför det geologiska perspektivet behövs. I och med att avsaknaden av ett geologiskt perspektiv är ett generellt problem i rapporten ska nedanstående kommentarer ses endast som exempel och inte som en fullständig genomgång.

Del2, Virkesproduktion, övriga ekosystemtjänster och naturens gränser

5.3 Strategisk rekommendation – Mer virke inom naturens gränser

Avverkning i skred- och erosionskänsliga områden kan förvärra förutsättningarna för skred. SGU har flera olika databaser som berör skred och erosionsproblematik. Vi anser att det bör utredas hur SGUs information kan användas för att säkerställa att avverkning görs inom naturens gränser.

Vidare vill vi påpeka att körskador kan uppkomma på skyddsvärda geologiska objekt (t.ex. strandvallar, rullstensåsar) vilket också bör beaktas.

7.2 Förslag till hantering av ytterligare produktionshöjande åtgärder inom naturens gränser

Information om de geologiska förhållandena inom ett skogsområde har stor inverkan på skogens tillväxt. Geologiska förhållanden, såsom jordarternas kornstorlek, mineralinnehåll och mäktighet samt områdets läge över eller under högsta kustlinjen⁵ påverkar skogens tillväxt. Vi anser att det bör utredas om det finns möjlighet att använda tillgänglig geologisk information som produktionshöjande åtgärd.

Del 3, Främjande av biobaserade produkter och energi, smarta transporter, en skogsindustri i världsklass och ökad export

5.2.3 Åtgärdsförslag – Säkerställ en väl fungerande infrastruktur

⁵ Högsta kustlinjen (HK) är den linje i landskapet där havet nått som högst sedan inlandsisens tillbakadragande.

Infrastruktur behövs såväl inom skogsområdet som till och från avverkningsplatsen. Vägar behöver stora mängder material (ballast) som kan utvinnas i husbehovstäckter, naturgrustäckter och bergtäkter. Naturgrus och dess terrängformer är skyddsvärdt bland annat på grund av dess betydelse för dricksvattenförsörjningen samt naturvärden och bör därför användas restriktivt. Det mest hållbara alternativet är bergtäkter. För en effektiv materialförsörjning krävs geologisk information om berggrunden. Vi anser att de skogsbilvägar som byggs bör planeras utifrån geologisk information och att materialförsörjningen är effektiv och hållbar.

Beslut i detta ärende har fattats av Generaldirektör Lena Söderberg.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även Gustaf Peterson, föredragande, deltagit.

Lena Söderberg

Gustaf Peterson